

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 83 0 Рс 017164 15 Рев
Бања Лука, 20.04.2017. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Сенада Тица, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д.С. из општина З., кога заступа пуномоћник М.А., адвокат из М.З., Улица ..., против туженог АД В. К., кога заступа пуномоћник Н.Р. из З., ради заштите права из радног односа, вриједност предмета спора 25.000,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Округног суда у Бијељини број 83 0 Рс 017164 15 Рсж од 21.05.2015. године, на сједници одржаној дана 20.04.2017. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се усваја и обје нижестепене пресуде преиначавају тако што се одбија захтјев тужитеља да се утврди да су незаконити акти туженог и то рјешење о отказу уговора о раду тужитељу број 86-02/08 од 31.01.2012. године и одлука Управног одбора туженог број 185-06/12 од 16.03.2012. године о одбијању жалбе тужитеља изјављене на рјешење о отказу уговора о раду, да се тужени обавезе да тужитеља врати на ради и да га распореди на послове и задатке које је обављао прије отказа уговора о раду или на друге послове који одговарају стручним и радним способностима тужитеља и да му почев од 18.03.2012. године исплати накнаду на име изгубљених плата у складу са Законом о раду, Колективним уговором и Правилником о раду туженог, са законском затезном каматом на сваки мјесечни износ плате, почев од 15-ог наредног мјесеца за претходни мјесец, па до исплате, као и да за тужитеља плати доприносе за пензијско инвалидско и здравствено осигурање почев од 18.03.2012. године па до враћања на рад и да му надокнади трошкове парничног поступка.

Тужитељ се обавезује да туженом надокнади трошкове парничног поступка у износу од 2.758,75 КМ, у року од 30 дана од дана пријема ове пресуде.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Зворнику број 83 0 Рс 017164 13 Рс од 29.12.2014. године утврђено је да су незаконити акти туженог и то рјешење о отказу уговора о раду тужитељу број 86-02/08 од 31.01.2012. године и одлука Управног одбора туженог број 185-06/12 од 16.03.2012. године о одбијању жалбе тужитеља изјављене на рјешење о отказу уговора о раду, те је тужени обавезан да тужитеља врати на ради и да га распореди на послове и задатке које је обављао прије отказа уговора о раду или на друге послове који одговарају стручним и радним способностима тужитеља и да тужитељу почев од 18.03.2012. године исплати накнаду на име изгубљених плата у

складу са Законом о раду, Колективним уговором и Правилником о раду туженог, са законском затезном каматом на сваки мјесечни износ плате, почев од 15-ог наредног мјесеца за претходни мјесец, па до исплате, те да за тужитеља плати доприносе за пензијско инвалидско и здравствено осигурање почев од 18.03.2012. године па до враћања на рад, као и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 1.400,00 КМ, са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 83 0 Рс 017164 15 Рсж од 21.05.2015. године жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена. Одбијен је захтјев тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка на име састава одговора на жалбу и трошка таксе на одговор на жалбу.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се изјављена ревизија одбаци или да се иста одбије као неоснована.

Тужени је предложио да се о његовој ревизији одлучи у складу са одредбом члана 237. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП), позивајући се, између осталог, на други ревизиони предмет број 83 0 Рс 015884 16 Рев 3 (по тужби радника Миле Илића, Богдана Јовановића и Душка Ристића против туженог). Како је овај суд у том предмету дана 23.11.2016. године донио одлуку у којој је изражен правни став супротан ставу из побијане одлуке, примјеном одредбе члана 237. став 3. тачка 2. ЗПП, о изјављеној ревизији је суђено мериторно.

Ревизија је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се пониште одлуке туженог на основу којих му је престао радни однос, да се тужени обавезе да га врати на рад и да му успостави сва права по основу рада од дана престанка радног односа до враћања на рад.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је тужитељ био радник туженог и да је исти НК радник са завршеном осмогодишњом школом; да је тужитељ радио по основу закљученог уговора о раду на неодређено вријеме и да је био распоређен на радно мјесто портир у Служби обезбјеђења у РЈ Р., које је каснијом систематизацијом радних мјеста преименовано у „радник на контроли уласка и изласка запослених, трећих лица и возила у круг предузећа“; да је тужени дана 16.07.2011. године донио Одлуку о економским, организационим и технолошким промјенама и допуну исте од 04.11.2011. године; да је тужени дана 03.11.2011. године донио и Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста и тим правилником за радно мјесто на којем је радио тужитељ је предвиђена стручна спрема НК/КВ са 4 извршиоца, док је раније на том радном мјесту радило 9 извршилаца (међу којима и тужитељ); да је тужени дана 16.12.2011. године донио Програм економских, организационих и технолошких промјена и рјешавања вишка радника; да је дана 22.11.2011. године Конкурсна комисија туженог утврдила критерије за оцјену

кандидата пријављених на расписани интерни конкурс од 23.11.2011. године, који је овјављен на огласној табли туженог; да се на интерни оглас јавио и тужитељ; да је на основу резултата рада Конкурсне комисије и мишљења те Комисије од 09.12.2011. године, директор туженог дана 14.12.2011. године донио одлуку о пријему радника на неодређено вријеме на одговарајућа радна мјеста, којом су на радно мјесто на којем је радио тужитељ примљена 4 извршиоца, И.Ј., П.Ј., С.Р. и Ж.С.; да је одлуком туженог о проглашењу технолошког вишка од 16.12.2011. године утврђено да је услед економских, технолошких и организационих промјена код туженог престала потреба за радом укупно 27 радника, међу којима је и тужитељ; да је, спорним рјешењима која су донесена на основу Одлуке о проглашењу вишка радника, тужитељу отказан уговор о раду, уз утврђивање отказног рока и права на отпремнину; да је одлуком од 16.03.2012. године одбијена жалба тужитеља на одлуку о отказу уговора о раду, након чега је тужитељ покренуо овај спор тужбом од 10.01.2013. године; да је тужени у години која је претходила доношењу спорних рјешења примао у радни однос нове раднике, као и седам радника након престанка рада тужитеља.

Код оваквог стања чињеница првостепени суд налази да тужени, иако је донио Програм економских, организационих и технолошких промјена и рјешавања вишка радника од 16.12.2011. године и низ других аката у вези са утврђивањем постојања економских тешкоћа и вишка радника и начина њиховог рјешавања, те о томе обавјестио синдикат, све у смислу одредбе члана 138. и 139. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 55/07-пречишћени текст, даље: ЗР), је то урадио само формално, а да суштински није примјенио ове законске одредбе. Поред тога, налази да су утврђени Критерији (при чему им даје карактер општег акта) установљени и служили су за пријем у радни однос по интерном конкурсном већ запослених радника, а нису представљали критерије за утврђивање вишка радника, као и да је члан 1. Критерија (по којем се тражи оцјена шефа) био основ и покриће за самовољу туженог, па закључује да је тужени повриједио одредбу члана 126. став 1. тачка 2. ЗР. Из ових разлога, усваја захтјев тужитеља и утврђује да су спорне одлуке незаконите. Позивом на одредбу члана 130. ЗР првостепени суд је наложио да се тужитељ врати на рад и да му се успоставе права из радног односа.

Одлучујући о жалби туженог, другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, слиједом чега је изјављену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепени судови нису правилно примјенили материјално право када су одлучивали о законитости одлука туженог на основу којих је тужитељу отказан уговор о раду, а посљедишно томе ни када су одлучивали о осталим захтјевима из тужбе.

Према одредби члана 126. став 1. тачка 2. ЗР, послодавац може отказати уговор о раду раднику ако се из економских, организационих и технолошких разлога укаже потреба за престанком његовог рада и ако му, сходно одредби става 2. истог члана, с обзиром на своје економско стање, производне и друге радне капацитете и организацију рада, као и радне способности радника, не може обезбједити други одговарајући посао.

За правилну примјену материјалног права у овом спору, сагласно наведеној законској одредби, одлучне су чињенице да ли је код туженог дошло до поремећаја у економском, технолошком или организационом смислу и да ли је из тих разлога престала

потреба за радом неких радника (па тако и тужитеља) без могућности туженог да га распореди на нека одговарајуће радно мјесто.

Тужени је већ 16.7.2011. године донио Одлуку о економским, организационим и технолошким промјенама која је, према њеном садржају, имала за циљ стварање претпоставки за успјешно пословање друштва и отклањање негативних посљедица пословања, којом је констатовано да је смањен обим производње и продаје свих производа из асортимана туженог, те да је то узроковано падом куповне моћи купаца на цјелокупном тржишту које тужени покрива. Истом одлуком (члан 4.) је констатовано да смањење обима посла има за посљедицу укидање појединих радних мјеста и смањење броја извршилаца, што изискује потребу измјене постојеће систематизације радних мјеста инкорпорисане у Правилник о организацији и систематизацији послова (радних мјеста). Том одлуком је указано на потребу отказа уговора о раду радницима за које се утврди да су вишак, те је утврђена заштита (члан 11, који је коначно дефинисан одлуком од 04.11.2011. године) појединих категорија радника којима се без обзира на вишак, неће отказивати уговор о раду као што су: чланови породице погинулог борца, радници којима до стицања услова за старосну пензију недостају три године или мање, жене за вријеме трудноће, жене и мушкарци за вријеме породилског одсуства, радници - тешки болесници..... Таква одлука је достављена Синдикалној организацији 25.07.2011. године ради упознавања и изјашњења, па се синдикат и изјаснио, мишљењем од 26.07.2011. године, указујући на одредбу члана 138. и 139. ЗР, уз препоруку да се предузму све могуће мјере и исцрпе сва законска средства да не дође до отпуштања радника. Синдикат није оспорио постојање потешкоћа (смањење производње и продаје), нити је ту чињеницу осправао тужитељ током поступка, а ни у жалби на одлуку о отказу уговора о раду.

Произлази, да се тужени нашао у економским тешкоћама изазваним смањењем продаје свих производа из његовог асортимана а тиме и падом производње и да је о томе, као и о намјери отпуштања радника (супротно закључку нижестепених судова) обавијестио и консултовао Синдикалну организацију (члан 138. ЗР).

Тужени је као послодавац, у настојању да превазиђе тешкоће у којима се нашао и да створи повољније услове за привређивање дана 03.11.2011. године донио Правилник о организацији и систематизацији радних мјеста у којем су (како је напријед наведено) учињене бројне измјене у односу на раније стање, а о доношењу тог Правилника је обавјештаван синдикат, који је давао своје мишљење и сугестије, о чему свједочи кореспонденција (мишљење од 31.10.2011, допис од 03.11.2011. године) између управе туженог и синдиката. Затим је расписао интерни конкурс (на који се пријавио и тужитељ), формирао прије тога Конкурсну комисију која је дана 22.11.2011. године утврдила Критерије за оцјену кандидата пријављених на расписани интерни конкурс, те је на основу резултата рада Конкурсне комисије и мишљења те комисије од 09.12.2011. године, дана 14.12.011. године, донесена одлука о пријему радника на неодређено вријеме на одређена радна мјеста, Програм економских, организационих и технолошких промјена и рјешавања вишка радника и одлука о проглашењу вишка радника од 16.12.2011. године. О томе је обавјештен синдикат који је активно учествовао у свему и достављао своје примједбе на напријед наведена акта.

Имајући напријед наведено у виду, никако не стоји тврдња тужитеља, коју су прихватили нижестепени судови, да тужени у конкретној ситуацији није примјенио одредбе члана 138. и 139. ЗР.

Наведеним Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста, како је напријед речено, број извршилаца на радном мјесту на којем су радили тужитељи смањен је са 9 на 4 извршиоца и предвиђена је стручна спрема НК/КВ. У таквим околностима сасвим је извјесно да се појавио вишак радника на овом радном мјесту. Није спорно да су на то радно мјесто, наконведеног интерног конкурса примљена 4 извршиоца, И.Ј., П.Ј., С.Р. и Ж.С., радници који су и раније радили на тим радним мјестима. Код пријема ових радника (будући да су они једнако као и тужитељ испуњавали Правилником прописане услове за то радно мјесто) Конкурсна комисија (при сачињавању мишљења), а касније и директор (при избору), су се, примјеном напријед наведених прописаних критерија од 22.11.2011. године (члан 4.), руководили мишљењем непосредног руководиоца од 07.12.2011. године, датог у писменој форми, који је изабране раднике оцијенио вриједним, поузданим и дисциплинованим, а за тужитеља је навео да не показује довољан степен поузданости, те да је мање вриједан и поуздан од осталих. Конкурсна комисија се наведеним руководила и код пријема на радно мјесто магацинског радника (на које радно мјесто се тужитељ такође пријавио по интерном конкурс), док предмет интерног конкурса није било радно мјесто возача на које се тужитељ такође позивао у тужби.

Према томе, код оваквог стања ствари, тужена није погријешила када је на послу задржала напријед наведене раднике, слиједом чега је тужитељ добио статус нераспоређеног радника. Ово чак и под условом да су распоређени радници након тога отишли у пензију (а ова тврдња тужитеља није потврђена материјалним доказима), будући да на радно мјесто портир у Служби обезбјеђења у РЈ Р., које је каснијом систематизацијом радних мјеста преименовано у „радник на контроли уласка и изласка запослених, трећих лица и возила у круг предузећа“, није примљен ни један нови радник.

Такође, изведеним доказима није утврђено да је тужени у години након што је тужитељу престао радни однос примио на рад раднике са истом стручном квалификацијом, па не стоји тврдња тужитеља о повреди одредбе члана 140. ЗР.

Како је тужени проведеним доказима доказао да је усвајањем новог Правилника о организацији и систематизацији радних мјеста смањен број извршилаца на радном мјесту на којем је радио тужитељ и како поводом расписаног интерног конкурса тужитељ није исходило бољи положај од радника који су задржани на том радном мјесту, те како није доведена у питање тврдња туженог, заснована на систематизованим радним мјестима у наведеном Правилнику о организацији и систематизацији радних мјеста, да тужени није имао могућности да тужитељу обезбједи други одговарајући посао, није повријеђена ни одредба члана 126. став 2. ЗР.

Напријед изложени разлози, чине неоснованим и остале наводе тужитеља на којима су темељене тврдње о незаконитости одлука о престанку радног односа, слиједом чега су основани наводи ревидента да је тужени код доношења спорних одлука поступао у складу са одредбама члана 138. и 139. ЗР и да су нижестепене пресуде засноване на погрешној примјени материјалног права. Стога је, примјеном напријед наведених, релевантних одредби ЗР на утврђено чињенично стање, усвајањем ревизије тужене, ваљало преиначити нижестепене пресуде, примјеном одредбе члана 250. став 1. Закона о парничном поступку - („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 - даље: ЗПП) и захтјев тужитеља одбити.

О трошковима поступка одлучено је на основу одредбе члана 397. став 2. у вези са чланом 386. став 1. и чланом 387. став 1. ЗПП. С обзиром да је тужени у цјелини успио у спору досуђена му је накнада трошкова поступка, сагласно тарифном броју 3, 10. и 12., те члану 6. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник Републике Српске“ број 68/05). Трошкови се односе на трошкове састава одговора на тужбу, на трошкове заступања по пуномоћнику адвокату на рочиштима 04.03.2014., 29.08.2014., 14.10.2014. и 04.12.2014. године, што све на име трошкова првостепеног поступка износи 2.056,75 КМ, те трошкова састава жалбе и ревизије у износу од по 351,00 КМ, што све даје укупно досуђени износ од 2.758,75 КМ.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић